

Ville Hiukka

Rahanpesulaki ja sen velvoitteet tili- toimistoille

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalouden tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

Maaliskuu 2024

Tiivistelmä

Tekijä:	Ville Hiukka
Otsikko:	Rahanpesulaki ja sen velvoitteet tilitoimistoille
Sivumäärä:	38 sivua
Aika:	Huhtikuu 2024
Tutkinto:	Tradenomi
Tutkinto-ohjelma:	Liiketalous
Suuntautumisvaihtoehto:	Laskentatoimi ja rahoitus
Ohjaaja:	Lehtori Heikki Hyvärinen

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää lakia rahanpesusta ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja sen vaikutuksista ja tilitoimistoille luomista velvoitteista. Työssä oli tarkoitus selvittää lain eri osa-alueita ja sitä, mitä velvoitteita se luo tilitoimiston toimintatapoihin. Mitä velvoitteita se tuo tilitoimistoille ja mitä itse kirjanpitäjälle. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat seuraavat: Mitkä ovat rahanpesulain keskeisimmät velvoitteet tilitoimistoille? Mikä on kirjanpitäjän vastuu rahanpesulain valvonnassa? Tavoitteena oli koostaa yhteenveto, joka vastaa annettuun tutkimuskysymykseen: Mikä rahanpesulaki on ja mitä vaikutuksia ja velvoitteita se luo tilitoimistoille.

Opinnäytetyssä selvitettiin rahanpesulakia ja sen eri osa-alueita siitä tehdyn tutkimuskirjallisuuden sekä lakikirjojen avulla. Työ toteutettiin tutkimustyyppisenä opinnäytetyönä, ja aineisto kerättiin laadullista menetelmää käyttäen. Keskeisenä aineistona opinnäytetyössä oli laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja rikoslaki.

Keskeisinä johtopäätöksiä pystyttiin toteamaan, että tilitoimistojen vastuu on suuri rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä. Rahanpesulain luomat velvoitteet ulottuvat asiakkaiden tuntemisesta epäilyttävästä liiketoimesta ilmoittamiseen.

Avainsanat: rahanpesu, tilitoimisto, kirjanpitäjä

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla

Abstract

Author: Ville Hiukka
Title: The money laundering act and its obligations to accounting companies
Number of Pages: 38 pages
Date: April 2024
Degree: Bachelor of Business administration
Degree Programme: Economics and Business administration
Specialisation option:
Instructor: Heikki Hyvärinen, Senior lecturer

The aim of this thesis was to research the money laundering act and its effects and obligations to accounting companies. The thesis researches the different parts of the law and the main obligations it creates for accounting companies and their ways of working. What obligations to the company and what obligations to the accountants themselves? The thesis has set the following research questions to follow and to find the answer for: What are the main obligations set by the money laundering act for accounting companies? What is the accountants' responsibility in the surveillance of the money laundering act? The desirable outcome is a compiled summary that answers the question: What is the money laundering act and what affects or responsibilities it creates to accounting companies?

The thesis researches the money laundering act and its different parts from research and legal literature. The thesis was done as a research thesis and qualitative research methods were used. The core of the material consisted of the law against money laundering and the penal code.

The conclusions are that accounting companies have a big responsibility in the surveillance of money laundering and financing of terrorism. The obligations span from customers recognition to declaring a suspicious business transaction.

Keywords: money laundering act, accounting company, accountant

The originality of this thesis has been checked using Turnitin Originality Check service.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Rahanpesu	2
2.1	Rahanpesun määritelmä	2
2.2	Käänteinen rahanpesu	3
2.3	Rahanpesun eri osa-alueet	4
2.3.1	Rahanpesun tavat	4
2.3.2	Rahanpesun muodot	5
2.3.3	Rahanpesun toimihenkilöt	7
3	Rahanpesu Suomessa	7
3.1	Vastuulliset viranomaiset	7
3.2	Rahanpesulain historia	8
3.2.1	1990-luku	8
3.2.2	2000-luku	9
3.3	Rangaistukset	9
3.3.1	Rahanpesu ja törkeä rahanpesu	9
3.3.2	Tuottamuksellinen rahanpesu ja rahanpesurikkomus	11
3.3.3	Salahanke törkeän rahanpesun tekemiseksi	11
3.3.4	Menettämisseuraamukset	11
3.4	Rahanpesumäärät Suomessa	12
3.5	Tapaukset	15
3.6	Suomen houkuttelevuus rahanpesijöille	17
3.7	Valvonta	17
3.7.1	Aluehallintovirasto	17
3.7.2	Rahanpesun selvittelykeskus	18
3.7.3	FAMLIT-yhteistyöryhmä	19
4	Rahanpesu kansainvälisesti	19
4.1	Kansainvälinen yhteistyö	19
4.2	Euroopan unionin toimet	21
4.2.1	Direktiivien tarkoitus	21
4.2.2	Ensimmäinen rahanpesudirektiivi	21
4.2.3	Toinen rahanpesudirektiivi	22

4.2.4	Kolmas rahanpesudirektiivi	22
4.2.5	Neljäs rahanpesudirektiivi	23
4.2.6	Viides rahanpesudirektiivi	24
4.3	Riskimaat	25
5	Ilmoitusvelvollisen vastuut	26
5.1	Tilitoimistot	26
5.2	Asiakas ja asiakassuhde	27
5.3	Sisäisen toiminnan vaatimukset	28
6	Tilitoimistojen mahdollisuudet sääntelyjen toteuttamiselle	29
7	Yhteenveto ja pohdinta	32
7.1	Yhteenveto	32
7.2	Pohdinta	34
	Lähteet	36

1 Johdanto

Rahanpesu käsitteenä voi tavalliselle ihmiselle tuoda lähinnä mielikuvia elokuvista tai sarjoista, joissa rahanpesu on kuvattuna hyvin kaukana siitä, mitä se todellisuudessa on. Sen nimen sanotaan olevan peräisin 1920-luvun Yhdysvalloista, jossa mafia käytti rikoksella hankittujen varojen laillistamiseen pesulatoimintaa (Lahti & Koponen 2007, 145). Todellisuudessa rahanpesu on vakava asia ja iso ongelma maailman rahoitusjärjestelmälle. Tässä opinnäytetyössä paneudutaankin rahanpesulakiin ja selvitetään, mitä rahanpesu oikeasti tarkoittaa ja mitä osa-alueita siihen liittyy. Lisäksi perehdytään lain tuomiin vastuisiin ja velvollisuuksiin kirjanpitäjän sekä tilitoimiston näkökulmasta.

Lopullista työtä voi hyödyntää esimerkiksi tilitoimistoalalle tuleva uusi yrittäjä, jolle rahanpesulaki on vielä vieras käsite. Työstä löytää oleelliset lakiin liittyvät asiat, sekä tärkeimpänä sen tuomat velvoitteet. Tällöin aloitteleva yrittäjä säästää aikaa asian tutkimisen tiimoilta.

Rahanpesulaista on tehty paljon tutkimuksia ja myös opinnäytetöitä, mutta ei juurikaan tilitoimistojen eikä sen luomien yllättävänkin laajojen velvollisuuksien näkökulmasta. Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää rahanpesulakia uudesta näkökulmasta. Tavoitteena on selvittää, mikä on rahanpesulaki ja mitä velvoitteita se luo tilitoimistoille.

Opinnäytetyön aihe on hyvin ajankohtainen. Itse laki rahanpesusta ja terrorismin rahoittamisesta ei ole kovin vanha, ja siihen tulee jatkuvasti uusia direktiivejä (Eurooppa-neuvosto 2023). Lisäksi uutisissa on ollut isoja rahanpesuun liittyviä otsikoita ihan Suomessakin isolla tasolla. Näistä yhtenä esimerkkinä on Nordean Baltian maiden konttoreihin liittyvät rahanpesulöydökset.

Tämä opinnäytetyö on lainopillinen työ, jossa tutkitaan voimassa olevaa oikeutta. Lainoppi on merkitysten tiedettä, mikä tarkoittaa, että sen menetelmät ovat enimmäkseen tulkinnan menetelmiä. Erilaisia tulkintanormeja on monia, ja siitä

syystä onkin tärkeää tietää normien etusijajärjestys. Eri tulkintatapoja käyttämällä usein päädytään eri ratkaisuihin. Yleistä normia ei ole, mutta esimerkiksi EU:n oikeudessa korostetaan tarkoituksiperäopillista tulkintaa. Tarkoituksiperäopillisessa tulkinnassa selvitetään ensin sääntelyn tavoitteet, minkä jälkeen arvioidaan eri tulkintavaihtoehtojen seuraukset. Lainopissa yhdistetään oikeusnormit ja oikeusnormilauseet tulkinnan avulla yhdeksi kokonaisuudeksi eli lainopiksi. (Tieteen termipankki 2016.)

2 Rahanpesu

2.1 Rahanpesun määritelmä

Rahanpesulla pyritään häivyttämään rikollisella toiminnalla hankittu omaisuus ja sen alkuperä. Rahanpesu on iso osa harmaata taloutta, ja sillä pyritään saamaan rikollisella toiminnalla saadut varat näyttämään lailliselta. Näin kierrättämällä ne laillisen maksujärjestelmän läpi saadaan piilotettua varojen alkuperä ja omistajat. Itse rahanpesu- termi sisältää kaikki vaiheet ja toimet varojen alkuperän ja omistajien peittämisessä. (Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 2017, 1 luku 4 §.)

Rahanpesu vaatii esirikoksen, jolla laitton omaisuus saadaan ensin hankittua. Esirikoksella tarkoitetaan rahanpesua edeltävää rikosta, josta rahanpesussa liikkuvat varat ovat saaneet alkuperänsä. Yleensä näihin rikoksiin kuuluvat huumausaine-, varkaus- ja talousrikokset. Esirikoksen tekijää tai osallista ei rangaista samaan tapaukseen liittyvästä rahanpesusta, sillä oikeuskäytäntö katsoo esirikoksen pitävän sisällään jo jonkin verran rikoksella saadun omaisuuden häivyttämistä tai peittämistä. (Rikoslaki 1889, 32 luku 11 §.)

Rahanpesusta puolestaan rangaistaan sitä henkilöä, joka auttaa esirikoksen tekijää omaisuuden häivyttämisessä tai peittämisessä. Syyllisiksi ei lueta rahanpesusta tuomitun perheenjäseniä, jos he ovat käyttäneet vain tavanomaisiin tarpeisiin hankittuja yhteistalouden omaisuutta. Rahanpesusta voidaan myös tuomita, vaikkei esirikoksesta ei olisi tuomittu ketään. Esirikoksen tulee kuitenkin

tällöin olla tarpeeksi yksilöitävissä ja siihen voidaan yleensä lukea myös ulkomailla tehdyt rikokset. Ulkomailla tehdyn esirikoksen tulee kuitenkin olla sekä tekomaaassa että Suomessa rangaistava, jotta se täyttää rikoslain 32 luvun 6 § tunnusmerkistön. (Rikoslaki 1889, 32 luku 6 §.) Törkeästä rahanpesusta voidaan tuomita tapauksessa, jossa rikoksessa saatujen varojen arvo on poikkeuksellisen suuri tai jos rahanpesuprosessi on sisältänyt laajaa suunnitelmallisuutta. Kuitenkin törkeästä rahanpesusta tuomittaessa tulee tapauksen olla kokonaisuutena arvosteltuna törkeä. (Rikoslaki 1889, 32 luku 7 §.)

Rahanpesusta tuomitaan yleensä vain, jos teko on ollut tahallinen. Tahallisuudella tarkoitetaan tekijän aktiivisia toimia varojen piilottamiselle, muuntamiselle tai häivyttämiseksi. Tekijän tulee täten olla tietoinen muun muassa omaisuuden alkuperästä ja sen laittomuudesta. Tähän ei kuitenkaan vaadita tarkkaa tietoisuutta esimerkiksi esirikoksen muodosta. Rahanpesurikokseen voi syyllistyä myös ilman tahallisuutta, jos henkilön toiminta osoittaa törkeää huolimattomuutta. Tämänkaltaisia tilanteita voi syntyä esimerkiksi silloin, jos henkilö vastaanottaa omaisuutta normaalista poikkeavissa tilanteissa tai omaisuuden jakajan taustoissa on epäilyttäviä seikkoja ja nämä seikat ovat omaisuuden vastaanottajan tiedossa. (Rikoslaki 1889, 3 luku 7 §.) Rahanpesuun ei kuitenkaan tuomita rikoslain 32 luvun 11 § mukaisen rajoitussäännöksen perusteella esirikoksen tekijää tai muita esirikoksen osallisia (rikoslaki 1889, 32 luku 11 §).

2.2 Käänteinen rahanpesu

Lähivuosina on kirjallisuudessa alettu käyttämään myös termiä käänteinen rahanpesu. Tällä tarkoitetaan sitä, että laillisesti hankittua varallisuutta käytetään rikolliseen toimintaan tai sellaisen rahoittamiseen. Esimerkki käänteisestä rahanpesusta olisi tilanne, jossa hyväntekeväisyyteen, esimerkiksi sodan uhreille, kerättyä rahaa käytettäisiin todellisuudessa terrorismin rahoittamiseen. Myös politiikkojen lahjonnan yhteydessä käytetään termiä rahan likaantuminen, jos siihen käytetty raha on alun perin puhdasta. (Hyttinen 2021, 31.)

Hyttinen (2021, 31) esittää, että käänteisestä rahanpesusta ei ole mielekästä, saati tarpeellista puhua oikeudellisessa mielessä. Terrorismin rahoittaminen on jo laajalti ympäri maailman kielletty, joten käänteisen rahanpesun kriminalisointi ei toisi mitään uutta. Muut rahojen väärinkäytökset voidaan luokitella lahjontaan, petoksiin tai muihin jo olemassa oleviin rikoksiin. (Hyttinen 2021, 31.)

Hyttinen näkee kuitenkin samalla mahdollisuuden käyttää jo voimassa olevia määräyksiä ja lakeja käänteisen rahanpesun valvontaan. Sen sijaan, että seurataan vain likaista rahaa, pankit ja muut asianomaiset seurasivat poikkeuksellisia rahavirtoja myös toiseen suuntaan. Tällöin ei selvitettäisikään rahan alkuperää, vaan sen loppumääränpäätä. Tällainen toiminta ei vaatisi suuria määriä lisäresursseja, sillä toimintamallit sekä järjestelmät ovat jo toiminnassa normaalia rahanpesua vastaan. Niitä pitäisi vain hieman muuttaa toimimaan myös toiseen suuntaan. (Hyttinen 2021, 31–32.)

2.3 Rahanpesun eri osa-alueet

2.3.1 Rahanpesun tavat

Rahanpesuun kuuluu monia eri muotoja ja toimintatapoja. Yleisimpiä muotoja ovat rikollisella toiminnalla saadun omaisuuden käyttäminen, toisenlaiseksi muuttaminen, välittäminen ja piilottaminen viranomaisilta. Käyttämällä tarkoitetaan esimerkiksi muiden hyödykkeiden ostamista. Toisenlaiseksi muuttaminen sisältää käytännössä toiseksi valuutaksi muuttamisen, mutta myös muut kuin vakiintuneet valuutat sisältyvät näihin. Ei-vakiintuneita valuuttoja voivat olla esimerkiksi kryptovaluutat, jotka ovat yleistyneet viime vuosina. Välittämällä tarkoitetaan rahan siirtymisen välikätenä olemista henkilöltä toiselle ja piilottelemisella puolestaan laittoman omaisuuden piilottamista viranomaisilta, jottei joko esirikoksen tekijä tai toinen rahanpesuun syyllistynyt jäisi teoistaan kiinni. (Rikoslaki 1889, 32 luku 6 §.)

Terrorismin rahoittamisella tarkoitetaan hyvin yksinkertaisesti toimintaa, jossa suoraan tai välillisesti annetaan tai kerätään varoja terroristiseen toimintaan. Varojen avulla terroristijärjestö voi suunnitella, valmistella, laajentaa tai muuten

kehittää omaa toimintaansa. Huumejärjestö voi palkata enemmän kuriireita, lisää aseita tai lahjoa enemmän viranomaisia. Terrorismin rahoittamisen estäminen on yksi parhaimmista työkaluista terroristisen toiminnan vähentämiseen ja tyrehtyttämiseen. (Rikoslaki 1889, 34 a luku 5 §.)

2.3.2 Rahanpesun muodot

Itse rahojen alkuperän piilottamiselle ja kätkemiselle on rikollisjärjestöjen puolesta kehitelty laajat ja kehittyneet metodit. Grasso ja Bellavia kertovat hyvin kirjassaan varsinkin Italian mafian toimista rahanpesussa. Rahanpesua suoritetaan veroparatiisien, pankkien ja sijoitusyhtiöiden, vähittäiskaupan ja ravintola-alan kautta. Italiassa pestäänkin päivittäin arviolta noin 410 miljoonan euron edestä rahaa ja on tällä yksi Euroopan johtavista rahanpesumaista. (Grasso & Bellavia 2012, 9.)

Veroparatiiseista puhuttaessa tulee usein mieleen Karibia ja Caymansaaret ja tämä mielikuva on täysin oikea. Veroparatiiseista houkuttelevan tekevän niiden maiden kevyt verotus sekä jyrkkä pankkisalaisuus. Pankkitoiminnan ja omaisuusien valvonta on rajallista, välillä jopa olematonta. Vaitiolovelvollisuus on täydellinen tapa piilottaa omaisuusien oikeat haltijat sekä vakaa oma valuutta mahdollistaa helpon vaihdon toisiin valuuttoihin. Maiden lainsäädäntö tekee mahdolliseksi nopeat rahansiirrot isoillakin summilla, eivätkä maiden oikeus- tai hallintoviranomaiset ole yhteistyöhaluisia muiden maiden kanssa. Pöytälaatikkoyritysten perustamista varten ei kuitenkaan tarvitse mennä Väli- Amerikkaan asti, sillä niiden perustaminen on laillista myös Euroopassa. Esimerkiksi San Marinossa ja Vatikaanissa pöytälaatikkoyrityksen perustaminen ei ole rikos. Rikos tapahtuu vasta, kun yritystä käytetään rikolliseen toimintaan tai yritystä rahoitetaan rikollisella alkuperällä olevalla rahalla. (Grasso & Bellavia 2012, 132–133.)

Rikollisjärjestöt hyödyntävät rahanpesuun myös ihan länsimaisia pankkeja. Milanossa, Italian bisneskeskuksessa, on rahoitusalan parhaat asiantuntijat, joiden puoleen rikollisjärjestöt usein kääntyvät. Nämä asiantuntijat hoitavat suuria

omaisuuksia huomioimatta niiden mahdollista epäilyttävää alkuperää. Tämä johtaakin siihen, että hyvin korkea-arvoisiakin ammattilaisia joutuu poliisin käsiin ja saavat tuomioita. Pankkien lisäksi rikollisjärjestöt käyttävät sijoitusyhtiöitä varojen pesemiseen. Yleensä yhdestä holding- yhtiöstä käsin kontrolloidaan montaa eri sijoitusyhtiötä. Nämä sijoitusyhtiöt sitten pyrkivät työntämään varoja vaikeuksissa oleviin yhtiöihin, jonka avulla yhtiöt saadaan järjestön työkaluiksi rahanpesuun. Yksityishenkilöiden kanssa yksinkertaisin tapa saada raha pestyä on lainamarkkinat. Viimeisenä on luotto- rahoitusyhtiöiden käyttö. Kyseessä ovat leasing- tai factoringyhtiöt, joiden toiminta perustuu tekaistuihin laskuihin tai sopimuksiin. Luotto ennakoidaan olemattomista liiketoimista tehtyjen laskujen perusteella. Laittomuus perustuu siihen, ettei myytyä tuotetta tai palvelua oikeasti ole. (Grasso & Bellavia 2012, 163–170.)

Iso tekijä rahanpesussa on myös vähittäiskauppa sekä ravintola-ala. Rikollisjärjestöt lyöttäytyvät uuden kaupan toimintaan jo sen rakennusvaiheessa, ja velvoittavat kaupan omistajat käyttämään heidän rakennusyhtiönsä, heidän välittäjänsä sekä heidän välineistönsä. Kaupan ollessa valmiina ja toiminnassa, järjestöt vaativat kaupoilta suojelurahaa tavalla tai toisella. Tapoja ovat rahaeriä maksamalla, järjestön henkilöitä töihin palkkaamalla tai järjestöltä vartiointipalvelua ostamalla. Ravintoloita puolestaan käytetään pääsääntöisesti tekosyynä tehdä suuria remontteja, jota rikollisjärjestön rakennusyhtiö voi laskuttaa ylihintaan. (Grasso & Bellavia 2012, 180–200.)

Koska ravintola-alalla käteismyynti ei ole normaalista poikkeavaa, voidaan kirjanpitoon tekaista olematonta myyntiä, jolloin likainen raha saadaan järjestelmään tallettamalla käteiset muka tapahtuneesta myynnistä. Sen jälkeen rikollisjärjestön rakennusyhtiö tekee ravintolaan remontin, joka maksetaan talletetuilla likaisilla rahoilla. Näin rahat saadaan näyttämään rakennusyhtiön tilillä täysin normaalilta, eikä isommatkaan summat vaikuta poikkeukselliselta. Samalla ravintolat toimivat rikollisjärjestölle oivana paikkana valvoa aluetta (Grasso & Bellavia 2012, 199).

2.3.3 Rahanpesun toimihenkilöt

Rahanpesussa on mukana monen alan ammattilaisia, aina valeomistajista rakennusmiehiin ja lakimiehiin. Yhtenä tärkeimpänä kontaktina rikollisjärjestöille pidetään niin kutsuttuja ”valkokaulusmiehiä”. Nämä miehet ovat juuri lakimiehiä, kirjanpitäjiä tai muita korkea-arvoisia rahoitusalan ja oikeuden ammattilaisia. Näiden avulla rikollisjärjestöt saivat sisäänpääsyn ja kontaktin merkittäviin henkilöihin (Grasso & Bellavia 2012, 222.)

Lakimiehet ja rahoituksen ammattilaiset hoitavat rahanpesun oleellimmän osuuden, eli rahojen siirtelyn sekä siihen liittyvät käytännön asiat. Ilman heitä operaatio ei onnistuisi. He perustavat, kasvattavat ja ylläpitävät peiteyrityksiä, hoitavat kirjanpitoa sekä valvovat työntekijämassaa. Tunnetun ja luotetun asian tuntijan käyttö yritystä perustaessa myös välttää mahdollisia tarkastuksia viranomaisten toimesta, varsinkin yrityksen alkuvaiheessa. Valeomistajat ovat kuitenkin yksi ratkaisevin ”pelinappula” koko organisaatiossa, vaikkakaan heitä pidetään hierarkiassa yhtenä vähäpätöisempänä. Valeomistajien tehtävä on vain toimia yhtiön keulakuvana, omistaa pankkitilejä sekä yhtiöitä. Valeomistajat voivat toimia joko tarkoituksellisesti tai äärimmäisissä tapauksissa jopa täysin tietämättömänä taustalla toimivasta rikollisesta toiminnasta. (Grasso & Bellavia 2012, 232–259.)

3 Rahanpesu Suomessa

3.1 Vastuulliset viranomaiset

Manner- Suomessa rahanpesulain noudattamista valvovat Finanssivalvonta, Poliisihallitus, Patentti- ja rekisterihallitus, Etelä- Suomen aluehallintavirasto sekä asianajajaliitto. Vastuuministeriöinä puolestaan toimivat valtionvarainministeriö sekä sisäministeriö. Muita työhön osallistuvia ministeriöitä ovat oikeusministeriö, ulkoministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. (Valtionvarainministeriö.)

Näistä valtionvarainministeriö vastaa rahanpesulaista ja siitä annettavista säädöksistä. Sen vastuulla on myös hallinnoida kansainvälisiä rahanpesuasioita kansallisella tasolla. (Valtionvarainministeriö.) Ahvenanmaalla valvonnasta vastaavat Ahvenanmaan maakuntahallitus sekä Lotteriinspektion (Poliisi 2023).

3.2 Rahanpesulain historia

3.2.1 1990-luku

Suomessa rahanpesu kriminalisoitiin vasta vuonna 1994, perustuen Wienin yleissopimukseen. Rahanpesu oli rikoslaissa kätkemisrikoksen alla, ja törkeä ja lievä rahanpesurikos rangaistiin törkeänä kätkemisrikoksena. Wienin sopimuksessa olleen velvoitteen ja muun lainsäädäntöhistorian perusteella on selvää, että rahanpesun kriminalisoinnin tavoitteena oli hankaloittaa huumausainerikollisuutta. (Hyttinen 2021, 64–65.)

Tämän vuoksi monissa maissa rahanpesun esirikoksiksi oli luettu vain huumausainerikokset, kun taas Suomessa esirikoksiin luettiin kattavasti eri rikoksia. Tähän vaikutti Strasbourgin konfiskaatiosopimus, jonka mukaan rangaistavuutta on syytä ulottaa mahdollisimman laajalle. Täten Suomesta tuli yksi harvoista maista, jossa rahanpesun kriminalisaatio oli kattavampi kuin Wienin yleissopimus olisi velvoittanut. (Hyttinen 2021, 64–65.)

Strasbourgin konfiskaatiosopimus on 8.11.1990 tehty rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskeva yleissopimus. (asetus rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta 1994, 1 §).

Isona erona Suomessa muihin maihin oli myös esirikosten merkittävyys ja vakavuus taloudellisesti. Esimerkiksi taskuvarkauksia ei luettu muissa maissa esirikoksiksi, toisin kuin Suomessa. Suomen linjaa voidaankin pitää edistykselli-

senä, sillä vuosien saatossa monet maat ovat seuranneet Suomea ja kansainvälinen kehityssuunta on ollut kohti laajempaa esirikosluetteloa. (Hyttinen 2021, 65.)

3.2.2 2000-luku

Vasta vuonna 2003 rahanpesu säädettiin rangaistavaksi omana rikoksenaan ja rikoslain 32 luku muutettiin "kätkemisrikoksista" muotoon "kätkemisrikoksista ja rahanpesurikoksista". Lakiin tehtiin myös muita merkittäviä muutoksia, kuten lisättiin tekotapoja, nostettiin enimmäisrangaistuksia ja säädettiin rahanpesun yritys rangaistavaksi. (Rikoslaki 1889, 32 luku.)

2010-luvulla lakiin on tullut vain pieniä muutoksia, kunnes vuonna 2017 Suomessa rahanpesusta julkaistiin oma lakinsa nimellä "laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä. Lain tarkoituksena on rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen lisäksi edistää toiminnan paljastamista ja selvittämistä, sekä auttaa rikoksella saadun hyödyn tavoittamista ja takaisinsaantia (laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 2017, 1 luku 1 §). Vuonna 2018 Euroopan parlamentti julkisti oman direktiivinsä rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin (rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivien 2009/138/EY ja 2013/36/EU muuttamisesta 2018).

3.3 Rangaistukset

3.3.1 Rahanpesu ja törkeä rahanpesu

Rahanpesusta voidaan tuomita rangaistusseuraamukseksi joko sakkoa tai vankeutta. Rikokset jaetaan perusmuotoiseen rahanpesuun sekä törkeään rahanpesuun. Perusmuotoisen rangaistuksena on sakkorangaistus tai enintään kaksi vuotta vankeutta. Törkeässä muodossa vankeusrangaistus on vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta. (Rikoslaki 1889, 32 luku 6-7 §.) Törkeän rikoksen rajana on oikeuskäytännössä pidetty yli 13 000 euron omaisuutta tai

myös pienempiä summia, jos omaisuus on jaettu usean rahanpesijän kesken (Rahanpesu.fi).

Törkeän tuomion voi myös saada vaikkei omaisuuden arvo ylitä raja-arvoa, jos rahanpesu on sisältänyt erityistä suunnitelmallisuutta, monimutkaista työnjakoa tai koko prosessi on sisältänyt alan ammattilaisia, kuten kirjanpitäjiä, lakimiehiä tai tilintarkastajia. Koko rikoksen pitää kuitenkin olla kokonaisuutena arvosteltuna olla törkeä, jotta törkeä tuomio voidaan antaa. Sekä rahanpesun, että törkeän rahanpesun tapauksissa jo yritys on rangaistavaa. (Rikoslaki 1889, 32 luku 6-7 §.) Rikoksen tekijän ollessa oikeushenkilö, ei vankeusrangaistusta voida tuomita, jolloin seuraa yhteisösakko.

Suomessa annetut tuomiot rahanpesusta ovat kuitenkin yleisesti sakkoja tai korkeintaan ehdollista vankeutta, hyvin harvoin vankilatuomioita. Yleisimmin Suomessa tuomitut ovat toimineet vain "muuleina", eli olleet välikätenä rahan siirtämisessä eteenpäin ja saaneet siitä palkkion. Ylen A-studion tekemän läpikäynnin mukaan suurimmassa osassa Suomessa tapahtuvista tapauksista kyse on muutamista tuhansista euroista ja niiden liikuttelusta. Läpikäynnissä käytiin läpi 300 rahanpesutuomiota vuosilta 2014–2019. (Hyytinen 2020.)

Rikoksen vanhentumisesta puhuttaessa rahanpesurikos vanhenee itsenäisesti esirikokseen nähden. Vanhenemisen alkukohtaan määrittäisi se hetki, kun ensimmäinen rahanpesun tunnusmerkistön täyttävä teko on tehty. Kyseinen kanta perustuu korkeimman oikeuden näkemykseen siitä, että kätkemisrikos ei ole jatkuva rikos eikä tekijä tällöin syyllisty enää rahanpesuun säilyttämällä tai eteenpäin myymällä rikoksella saadun esineen. Alkuhetkeksi siis laskettaisiin se, kun tekijä ensimmäisen kerran saa varat itselleen. Jos puolestaan rahanpesurikos koostuu monista erilaisista toimista, jossa varoja siirretään tai kätetään, muodostaa rahanpesu yhden rikoksen. Oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että yhdeksi rikokseksi yksilöidyn teon syyteoikeuden vanheneminen alkaa vasta sen viimeisestä osateosta. (Lahti & Koponen 2007, 168.)

3.3.2 Tuottamuksellinen rahanpesu ja rahanpesurikkomus

Tuottamuksellisella rahanpesulla ja rahanpesurikkomuksella tarkoitetaan rikoslain 32 luvun 6 § (rikoslaki 1889, 32 luku 6 §) tarkoitettuihin toimiin ryhtymistä huolimattomuudesta. Huolimattomuudella tarkoitetaan tässä asiayhteydessä esimerkiksi rahojen vastaanottajan vastuuta. Rahojen vastaanottajalla tulee kohtuullisella tavalla arvioida, onko satunnaisen rahasumman vastaanottaminen epäilyttävää ja mikä varojen alkuperä on. Näissä tapauksissa arvioidaan henkilön kykyä arvioida varojen vastaanottamista, esimerkiksi kirjanpitäjiltä odotetaan korkeampaan tasoa arvostelukyvyyissä. (Rikoslaki 1889, 32 luku 9 & 10 §.)

Jos tuottamuksellinen rahanpesu tai rahanpesurikkomus on kokonaisuudessa tarkastellessa vähäinen, huomioon ottaen omaisuuden arvo sekä muut rikokseen liittyvät asiat, rikoksen tekijä tuomitaan rahanpesurikkomuksesta sakkoon. Jos rikosentekijän katsotaan toimineen kokonaisuudessa törkeän huolimattomasti, voidaan tekijä tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. (Rikoslaki 1889, 32 luku 9 & 10 §.)

3.3.3 Salahanke törkeän rahanpesun tekemiseksi

Salahankkeeseen törkeän rahanpesun tekemisestä voidaan tuomita syyllinen sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. Salahankkeella tarkoitetaan törkeän rahanpesurikoksen sopimisesta, lahjuksien antamisesta tai ottamisesta tai rikoslain 29 luvun 9 § 1 momentin 2 kohdassa (rikoslaki 1889, 29 luku 9 §) tarkoitettuun törkeään veropetosta. (Rikoslaki 1889, 32 luku 8 §.)

3.3.4 Menettämisseuraamukset

Rahanpesun, törkeän rahanpesun tai tuottamuksellisen rahanpesun tapauksessa rikollisella toiminnalla ansaittu hyöty tullaan luovuttamaan valtiolle rikoslain 10 luvun 11 § 3 momentin mukaisesti (rikoslaki 1889, 10 luku 3 §). Valtiolle luovuttamisen lisäksi rikollisella toiminnalla ansaittuja varoja voidaan myös tuomita esirikoksella loukatulle osapuolelle vahingonkorvauksena tai edunpalautuksena. Luovutettavan omaisuuden tulee kuitenkin vahingonkorvaustapauksessa

olla laadultaan sopivaa, eikä esirikoksen uhri ole vielä saanut muita vahingonkorvauksia. (Rikoslaki 1889, 32 luku 12 §.)

Jos omaisuuden katsotaan olevan epäsopivaa rikoslain 10 luvun 2 § (rikoslaki 1889, 10 luku 2 §) momentin mukaisesti, tullaan omaisuus tuomitsemaan valtiolle menetetyksi. Tällaisessa tapauksessa esirikoksen asianomaisella on oikeus saada vahingonkorvausta tai edunpalautusta vastaava määrä valtion varoista. Valtion varoista vahingonkorvausta suoritettaessa noudatetaan rikoslain 10 luvun 11 § 2 momenttia soveltuvin osin. (Rikoslaki 1889, 32 luku 12 §.)

3.4 Rahanpesumäärät Suomessa

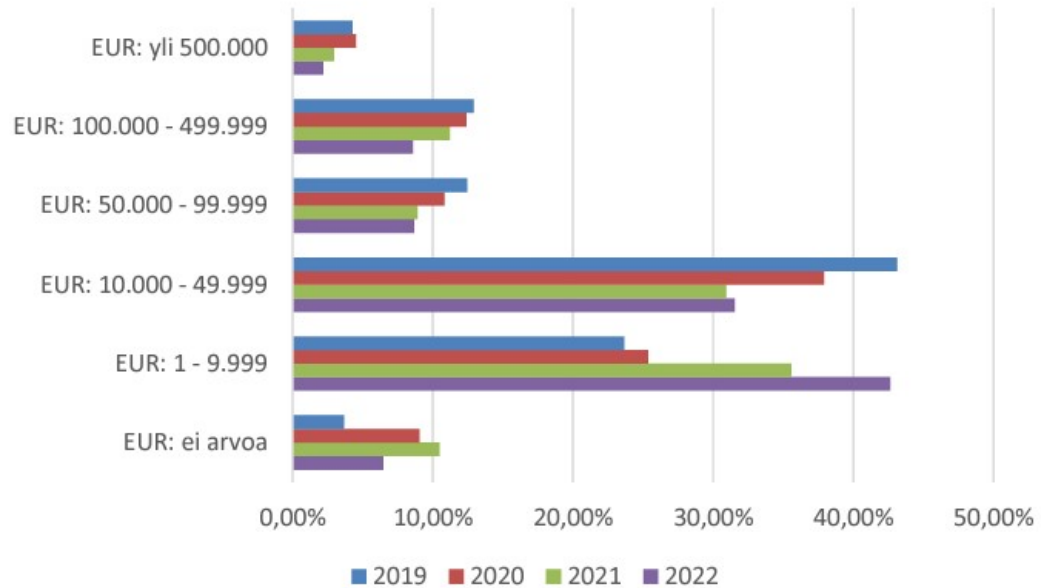
Rahanpesun selvittelykeskus vastaanotti vuonna 2022 yli 230 000 epäilyttävää liiketoimea koskevaa ilmoitusta, joka on historian toiseksi suurin ilmoitusmäärä. Ainoastaan vuonna 2021 ilmoituksia oli enemmän, jolloin niitä tehtiin lähes 3,7 miljoonaa. Näistä ilmoituksista suurin osa oli peräisin virtuaalivaluuttapalvelun tarjoajilta. Vuonna 2022 vastaava prosentti oli 36,5. Yleisimpänä ilmoituksen lähteenä ovat olleet vuodesta toiseen pankit. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Rahanpesuilmoitusten määrät ilmoittajaluokittain vuosina 2020–2022 (Rahanpesun selvittelykeskus 2023, 12).

Ilmoittajaluokka	2020	2021	2022
Yleistä maksujenvälitystä tarjoava (sis. valuutanvaihdon)	20 653	19 593	19 199
Luotto- ja rahoituslaitos (muu kuin pankki)	7 541	14 618	107 629
Luotto- ja rahoituslaitos (pankki)	12 888	13 877	13 337
Rahapeliyhteisö	11551	12 303	5 310
Vakuutusyhtiö, -yhdistys tai työeläkevakuutusyhtiö	138	127	277
Kirjanpitäjä	31	89	62
Huolehtimisvelvoitteen mukainen viranomaisen	90	78	111
Muut, vähäisiä ilmoitusmääriä tuottavat, ilmoittajaluokat yhteensä	22	37	30
Tavaran myynti käteisenä > 10 000 €	45	36	43
Muu viranomaisen kotimaa	18	32	28
Tilintarkastaja	18	19	40
Kiinteistönvälittäjä	12	16	32
Sijoituspalveluyritys	15	12	5
Asianajaja tai muu oikeudellisia palveluja tarjoava	10	12	9
Rahastoyhtiö tai säilytysyhteisö	9	3	4
Virtuaalivaluuttapalvelun tarjoaja	9 000	3 631 789	84 055
Kaikki yhteensä	62 041	3 692 641	230 171

Selvittelykeskuksen mukaan varsinkin virtuaalivaluuttapalveluiden vuoden 2021 ilmoitusmäärät olivat poikkeuksellisia, eikä vertailu luvuilla ole tästä syystä mielekäästä (Rahanpesun selvittelykeskus 2023, 11–12).

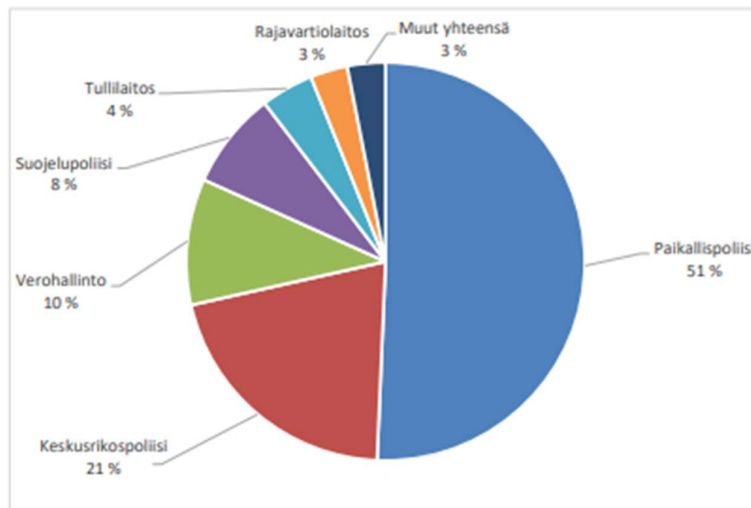
Epäilyttävistä liiketoimista tehdyt ilmoitukset jaetaan suuruusluokkiin niiden rahallisen arvon mukaan. Ilmoitusten yhteenlaskettu rahallinen arvo oli vuonna 2022 noin 2,3 miljardia euroa. Näistä suurin osa kuului 1–9 999 euron luokkaan. Kyseinen luokka onkin muutamassa vuodessa noussut yleisimmäksi luokaksi, aiemmin yleisin luokka oli 10 000–49 999 euroa. Samalla 10 000–49 999 euron luokka on neljän edellisen vuoden aikana pienentynyt yli neljänneksellä. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Rahanpesuilmoitusten määrät summaluokittain (Rahanpesun Selvittelykeskus 2023, 25).

Selvittelykeskuksen raportin mukaan vuonna 2022 yleisin ensimmäistä kertaa rahanpesurekisteriin merkityn henkilön, yhtiön tai pankkitilin alkuperäismaa oli Suomi jokaisessa kategoriassa. Toisena tilastoissa ovat henkilöiden osalta Venäjä, yhtiöiden osalta Saksa ja pankkitilien osalta Viro. (Rahanpesun selvittelykeskus 2023, 25.)

Tehtyjen ilmoitusten perusteella tapaukset avataan ja niitä tutkitaan. Tutkimisen jälkeen niistä voidaan antaa tiedonluovutuksia muille viranomaisille. Vuonna 2022 kuvattiin 1 430 tapausta ja 1 237 tapauksesta luovutettiin tietoja. Näistä 557 tapausta liittyi jo avoinna olevaan esitutkintaan ja 38 aloitettiin uusi rikostutkinta. (Rahanpesun selvittelykeskus 2023, 25.)

Kuvio 2. Tiedonluovutusten jakauma vuonna 2022 (Rahanpesun selvittelykeskus, 27).

Luovutuskohteista puolestaan suurimpana oli paikallispoliisilaitos, sisältäen hieman yli puolet luovutuksista. Paikallisista poliisilaitoksista suurimpana oli luonnollisesti Helsingin poliisilaitos ottaen huomioon sen alueen asukasmäärän ja kansainvälisyyden. Toiseksi suurimpana oli Keskusrikospoliisi ja kolmantena Verohallinto. Loput ilmoituksista jakaantuivat Suojelupoliisille, Tullille, Rajavartiolaitokselle sekä muille viranomaisille, luovutusmäärien ollessa edellä mainituille viranomaisille yhteensä noin viidennes kokonaismäärästä. (Kuvio 2.)

Jäädetyksiksi annettiin vuoden aikana yhteensä noin 5,3 miljoonan euron edestä ja viranomaisten haltuun jääneiden varojen arvo oli noin 1,6 miljoonaa euroa. Ottamatta huomioon vuoden 2021 jäädetyksien varojen määrää, molempien kohdalla vuosittaiset määrät ovat laskevassa suunnassa ja ovat olleet jo muutaman vuoden ajan. (Rahanpesun selvittelykeskus 2023, 28.)

3.5 Tapaukset

Lähivuosina on Suomessa tullut esiin monia tapauksia liittyen rahanpesuun suomalaisillekin hyvin tutuissa yrityksissä. Hyvänä esimerkkinä on Finanssival-

vonna vuonna 2019 määräämä seuraamussakko S-Pankki Oy:lle laiminlyönneistä asiakkaan tuntemisessa. S-Pankki on monille suomalaisille hyvin tuttu. Heidän oman ilmoituksensa mukaan pankilla on 3,2 miljoonaa asiakasta, joka tarkoittaisi, että yli puolet suomalaisista olisivat heidän asiakkaitansa. Seuraamussakko oli summaltaan 980 000 euron arvoinen. Samalla S-Pankin siihen aikaan omistama FIM varainhoito Oy sai julkisen varoituksen samoista laiminlyönneistä. Myöhemmin S-Pankki myi FIM:in eikä se ole enää osa S-Pankkia. (Pietiläinen 2023.)

Laiminlyönnit koskivat useita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä ja selvittämistä koskevan sääntelyn mukaisia velvoitteita, kuitenkin pääasiallisesti liittyen asiakkaan tuntemiseen. Liittyvät puutteet ilmenivät vuosina 2017–2018 tehdyssä tarkastuksessa, joka koski rahanpesulaissa tarkoitettua jatkuvan seurannan järjestämistä. Yrityksen riskiperusteinen toimintatapa ei ollut Finanssivalvonnan mielestä riittävän kattava vastaamaan lain vaatimuksia, eikä se ollut hankkinut asiakkailta tarvittavia tuntemistietoja. Tarkastushavaintojen perusteella ei kuitenkaan ollut syytä epäillä, että S-Pankki olisi toimillaan syyllistynyt rikoslaissa tarkoitettuihin rahanpesurikoksiin. (Pietiläinen 2023.)

Itse oikeuslaitokselta saaduista tuomioista on tuore esimerkki vuoden 2023 tammiukuussa Oulun käräjäoikeuden langettama vuoden ja kahden kuukauden ehdollinen rangaistus törkeästä rahanpesusta. Tapauksessa ravintolayrittäjiin liittyvä juristi oli vastaanottanut, säilyttänyt ja ravintoloitsijalle uudelleen kierrättänyt yhteensä 80 500 euron arvosta käteistä rahaa. Tuomitun ammatin ottaen huomioon, käräjäoikeus totesi, että tuomitulla oli hyvät edellytykset arvioida rahojen alkuperää. Tahallisuuteen viittasi myös tapaukseen liittyvät sähköpostiviesti, jossa juristi tiedosti, ettei toiminta kestä päivänvaloa. (Korhonen 2023.) Tuomio ei ole lainvoimainen ja tuomittu aikoo valittaa tuomiosta. Uutinen perustuu Oulun käräjäoikeuden antamaan tuomioon.

3.6 Suomen houkuttelevuus rahanpesijöille

Rahanpesun selvittelykeskuksen päällikön Jaakko Christensenin mukaan Suomi ei kuitenkaan ole houkutteleva maa rahanpesijöille. Vuonna 2020 Ylelle antamassaan haastattelussa Christensen arvelee Suomessa tapahtuvan vähäisten rahanpesumäärien johtuvan toimivasta järjestelmästä, niin lainsäädännön, torjunnan ja tutkinnan osalta. (Hyytiäinen 2020.)

Suurimmassa osassa Suomessa tapahtuvista tuomioon johtavista rahanpesutapauksista kyse on tuhansista euroista, ja rahanpesijät ovat yleensä esirikoksen tekijän läheisiä ja sukulaisia. Tämänkaltaiset tapaukset ovat rahanpesuun erikoistuneen valtiosyyttäjä Ritva Sahavirran mukaan helppoja tapauksia jäljittää. Vaikeimpia puolestaan ovat kansainväliset tapaukset, jossa esirikos on tehty ulkomailta ja mahdollisesti vuosia sitten. Ammattimaisesti tehty rahanpesurikos on äärimmäisen vaikea selvittää, tunnistaminen on Sahavirran mukaan vaikeampaa kuin perinteisten rikosten. Laajat kansainväliset tapaukset jäävätkin yleensä esitutkintavaiheeseen puuttuvien todisteiden myötä. Asiaa vaikeuttaa myös puutteellisen oikeusavun saaminen muista maista. (Hyytiäinen 2020.)

Rahanpesun torjumisen helpottamiseksi on Poliisista ehdotettu todistustaakan siirtämistä epäilylle. Näin ollen epäillyn tulisi todistaa mistä varat ovat peräisin. Kyseinen toimintamalli on jo käytössä Britanniassa. Sahavirta ei pidä kyseisen mallin saapumista Suomen lainsäädäntöön, sillä se sotisi Suomen rikosoikeuden perusolettemaa, syyttömyysolettemaa, vastaan. Ainoana ratkaisuna Sahavirta pitää rahanpesun tehokkaampaa selvittämistä, korostaen kansainvälistä yhteistyötä. (Hyytiäinen 2020.)

3.7 Valvonta

3.7.1 Aluehallintovirasto

Rahanpesulain noudattamisen valvonta ilmoitusvelvollisilta on yksinomaan Etelä- Suomen Aluehallintoviraston vastuulla koko Suomen osalta. Valvonnan

tarkoituksena on varmistaa, että ilmoitusvelvolliset tekevät riittävät toimet rahanpesun estämiseksi ja noudattavat rahanpesulakia. Aluehallintovirasto valvoo erityisesti niitä aloja, joilla on päivittäisessä toiminnassaan suurin mahdollisuus havaita tai törmätä rahanpesuun. (Savolainen 2022.)

Vuonna 2021 Aluehallintovirasto teki valvontakampanjaa sekä tarkastuksia erityisesti kirjanpitäjiin, oikeudellisia palveluita tuottaviin yrityksiin sekä taiteen välittäjiin. Valvonnassa huomattiin suurella määrällä tarkistettavista lieviä sekä vakavia puutteita erityisesti riskiarvioinneissa. Riskiarviot eivät olleet riittävän laajoja, ne olivat suoraan kopioituja tai niitä ei ollut päivitetty. Puutteitten takia Aluehallintovirasto lähetti kyseisille toimijoille selvitys- ja täydennyspyyntöjä. Selvityspyntöjä lähetettiin myös toimijoille, jotka harjoittivat toimintaa rekisteröimättä rahanpesun valvontarekisteriin. (Savolainen 2022.)

Aluehallintoviraston havainto valvontakampanjoista oli, ettei rahanpesulain ennalta ehkäisevää luonnetta tai sen tarkoitusta ymmärretä. Parantaakseen ilmoitusvelvollisten ymmärrystä asiaan, Aluehallintovirasto kehitti vuoden 2021 aikana ennakkollista ohjausta sekä viestintää omassa toiminnassaan. Koulutus-tilaisuuksia järjestettiin perintätoimen harjoittajille ja kirjanpitäjille sekä uutiskirjeitä lähetettiin noin 4000 vastaanottajalle. Lisäksi Aluehallintovirasto päivitti omat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan ohjeet, laati toimialakohtaiset ohjeet sekä laati uuden ohjeen, miten epäilyttävästä toimesta ilmoitetaan. (Savolainen 2022.)

3.7.2 Rahanpesun selvittelykeskus

Rahanpesun selvittelykeskus on Keskusrikospoliisin alla toimiva osasto, jonka tehtävänä on rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen, paljastaminen, selvittäminen sekä tutkintaan saattaminen. Tämä sisältää muun muassa rahanpesulaissa tarkoitettujen ilmoitusten vastaanottamista (laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 2017, 4 luku 1 §), yhteistyötä ilmoitusvelvollisten ja muiden viranomaisten kanssa sekä varojen jäädyttämistä terrorismin rahoituksen torjumiseksi. (Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta 2017, 2 §.)

Selvittelykeskus luo myös operatiivisia ja strategisia analyyseja, jotka koskevat rahanpesua ja terrorismin rahoittamista ja niihin liittyvien esirikosten tekotapoja, ilmiöitä, suuntauksia ja menetelmiä. Näiden analyysien lisäksi Keskusrikospoliisin tulee antaa vuosittain Poliisihallitukselle selvitys rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnasta. Kyseisessä raportissa tulee ilmoittaa rahanpesulaissa tarkoitettujen ilmoitusten (laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisesta 2017, 4 luku 1 §) sekä rahanpesun selvittelykeskusta koskevan lain 6 §:ssä (laki rahanpesun selvittelykeskuksesta 2017, 6 §) tarkoitettujen liiketoimien keskeyttämisten koskevien määräysten lukumääristä. Raportissa tulee kertoa rahanpesun sekä terrorismin rahoittamisen yleisestä edistymisestä myös suomessa. (Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta 2017, 2 §.)

3.7.3 FAMLIT-yhteistyöryhmä

Vuonna 2020 perustettiin rahanpesun selvittelykeskuksen toimesta viranomais-ten ja ilmoitusvelvollisten yhteistyöryhmä FAMLIT (Finnish Anti Money Laundering Intelligence Task Force). Tämän ryhmän tavoitteena on parantaa yhteistyötä viranomaisten, kuten poliisin ja ministeriöiden, sekä yksityisen sektorin, kuten ilmoitusvelvollisten, kesken. (Rahanpesun selvittelykeskus 2023.)

FAMLITillä on kaksi päätavoitetta: konkreettinen operatiivinen yhteistyö sekä torjuntaprosessien kehittäminen. Operatiiviseen puoleen kuuluu muun muassa tietojen vaihtamista epäilyttävistä liiketoimista keskenään ja puolestaan kehittämispuoleen kuuluu muun muassa tiedonvälityksen esteiden poistamista. (Rahanpesun selvittelykeskus 2023.)

4 Rahanpesu kansainvälisesti

4.1 Kansainvälinen yhteistyö

Yhdistyneiden kansakuntien eli YK:n arvion mukaan rahapesua harjoitetaan vuosittain maailmalla noin 800 biljoonan ja 2 triljoonan dollarin arvoisella sum-

malla. Tämä vastaa noin 2–5 prosenttia kaikkien maailman maiden yhteenlasketuista vuosittaisista bruttokansantuotteista, joten kyse on merkittävistä summista. Tutkimusten mukaan viranomaiset pääset väliin vain noin prosentissa kaikesta pestystä rahasta. (Lahti & Koponen 2007, 147.)

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi luotiin toimintaryhmä FATF (Financial Action Task Force), jonka tarkoituksena on torjua rahanpesua sekä terrorismin rahoittamista kansainvälisellä yhteistyöllä. Sen jäsenenä on 37 valtiota sekä 2 alueellista järjestöä. Suomi hyväksyttiin jäseneksi vuonna 1991. FATF kehittää ja julkaisee rahanpesun kitkemiseksi suosituksia, joita jäsenmaat ovat poliittisesti sitoutuneet noudattamaan. Tähän mennessä näitä suosituksia on julkaistu 40. (Lahti & Koponen 2007, 147–148.) Suositusten noudattamista ja täytäntöönpanoa seurataan ja valvotaan mm. vuosittaisilla kyselyillä ja määräajoin tehtävillä maakohtaisilla arvioinneilla. Suomen viimeisin arvio on tehty vuonna 2019 (Rahanpesu).

Euroopan komissiolla on myös oma EGMLTF (Expert Group on Money Laundering and Terrorist Financing) -asiantuntijaryhmä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastustamiselle. Myös Suomi on mukana valtionvarainministeriön ja sisäministeriön toimesta. EGMLTF:n tehtävänä on antaa komissiolle asiantuntija-apua poliittisten säädösten, aloitteiden ja toimenpiteiden valmistelussa sekä koordinoita toimia jäsenvaltioiden kanssa. Sisäministeriön poliisiosasto osallistuu sekä rahanpesuun (LAW Enforcement Working Party, LEWP), että terrorismin rahoittamisen estämiseen (Working Party on Terrorism, WPT) liittyvien työryhmien toimintaan. Rahanpesuvalvonnan ryhmässä käsitellään tiedonvaihdon vahvistamiseen liittyviä aloitteita ja lainsäätöehdotuksia, kun taas terrorismin vastaisessa ryhmässä koordinoidaan kantoja terrorismin torjuntaan, vaihdetaan tietoa terrorismin uhista ja tehdään vertaisarviointeja parhaista käytännöistä jäsenvaltioiden kesken. (Finanssivalvonta 2022.)

4.2 Euroopan unionin toimet

4.2.1 Direktiivien tarkoitus

Suurin vaikutus Suomen lainsäädäntöön, joka rahanpesuun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen, tulee Euroopan unionilta ja sen säätämistä direktiiveistä. Direktiivit osoitetaan koskemaan kaikkia jäsenvaltioita, ja niiden tavoitteena on jäsenvaltioiden rahoitusjärjestelmien puhtaus ja lahjomattomuus sekä kansalaisten turvallisuus. (Eurooppa-neuvosto 2023.)

Jatkuvasti säädöksiä päivittämällä uusilla direktiiveillä EU pyrkii pysymään lainsäädännössään FATF:ssä kehitettyjen kansainvälisten normien mukaisena. Säännösten jatkuva päivitys myös hallitsee muutoksista, kuten teknologiset innovaatiot, syntyviä riskejä. Myös jatkuvasti kasvavat rikollisten keinot hyödyntää järjestelmän puutteita ja porsaanreikiä luovat riskejä, joita voidaan välttää päivittämällä säännöksiä. (Eurooppa-neuvosto 2023.)

4.2.2 Ensimmäinen rahanpesudirektiivi

Vuonna 1991 säädettiin ensimmäinen direktiivi, jonka pääasiallisena tarkoituksena oli yksinkertaisesti kieltää kaikissa jäsenmaissa rahanpesu sekä torjua yli maarajojen toimivaa rikollisuutta. Käytännön tasolla luotto- ja rahoituslaitoksille tuli velvollisuudet tunnistaa asiakkaat ja säilyttää dokumentteja, ja johdolle tuli velvollisuus johdolle ilmoittaa oma-aloitteisesti viranomaisille rahanpesuepäilyistä. (Direktiivi rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä 1991, 3 & 6 artikla.)

Direktiivi velvoitti jäsenmaita ulottamaan säännökset koskemaan myös niitä ammattiryhmiä, joita voitaisiin käyttää rahanpesuprosessissa. Näitä ammattiryhmiä ovat muun muassa kirjanpitäjät. (Direktiivi rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä 1991, 12 artikla). Nykytilaan verrattuna ensimmäinen direktiivi oli siis hyvin pintapuolinen eikä sisältänyt yksityiskohtaista ohjeistusta.

4.2.3 Toinen rahanpesudirektiivi

Toinen rahanpesudirektiivi julkaistiin vuonna 2001, pääasiallisena tehtävänä päivittää aiempaa direktiiviä toivottuun suuntaan. Suurin muutos koski rahanpesulaissa olleiden esirikosten laajuuden laajentamista. Aiemmassa direktiivissä esirikoksiin oli luettu vain huumausainerikokset (direktiivi rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä 1991, 1 artikla), kun taas uudessa direktiivissä esirikosten kirjoa laajennettiin pääasiallisesti helpottamaan epäilyttävien liiketoimien ilmoittamista. (Direktiivi rahoitusjärjestelmien rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/308/ETY muuttamisesta 2001, 1 artikla).

Pienempiä muutoksia direktiivissä on esimerkiksi yhä enemmän sääntelyn alle kuuluvista toimijoista, kuten valuutanvaihtotoimistot ja varojen määrittäeseen liittäminen eri varojen muotoja, kuten kiinteistöjä puhtaasti käteisen lisäksi. Jäsenvaltioiden tuli ottaa uusi direktiivi käyttöön viimeistään joulukuussa 2004. (Direktiivi rahoitusjärjestelmien rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/308/ETY muuttamisesta 2001, 1 artikla.)

4.2.4 Kolmas rahanpesudirektiivi

Unionin kolmas direktiivi rahanpesuun liittyen julkaistiin vuonna 2005. Sen suurimpana sisältönä oli ensimmäistä kertaa terrorismin rahoittamisen estämisen esiin nostaminen. Asia nostettiin esiin lisääntyneen rahanpesun sekä terrorismin rahoittamisen uhan vuoksi. (Direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen 2005.)

Direktiivin myötä luotto- ja rahoituslaitokset eivät saa enää ylläpitää anonyymejä tilejä ja jo olemassa olevien tilien omistajat tulee selvittää, samalla aina kyseisiä tilejä käytettäessä tulee soveltaa tunnistamisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä. Tunnistamisvelvollisuutta samalla päivitettiin, nyt asiakas täytyy tunnistaa ennen liiketoimen tai asiakassuhteen aloittamista. Tarvittaessa myös todelliset edunsaajat ja omistajat tulee tunnistaa, tarpeellisia toimenpiteitä käyttämällä.

(Direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen 2005, 7 artikla.)

Kolmas direktiivi velvoittaa myös jäsenmaita luomaan itsenäisen ja täysin riippumattoman rahanpesun selvittelykeskuksen, jolla on oikeus nopeisiin toimenpiteisiin epäilyttävien liiketoimien keskeyttämiseksi (direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen 2005, 21 artikla). Euroopan Komissio tarvittaessa auttaa eri maiden selvittelykeskuksia maiden välisessä tietojen vaihdossa. (Direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen 2005, 38 artikla). Suomessa riippumaton toimija epäilyttävien liiketoimien estämiseksi on Rahanpesun selvittelykeskus (Rahanpesun Selvittelykeskus 2023).

4.2.5 Neljäs rahanpesudirektiivi

Neljäs rahanpesudirektiivi, julkaistu vuonna 2015, julkaistiin korvaamaan kolmas direktiivi ja oli sisällöltään sekä muutoksiltaan laajin siihen mennessä julkaistusta direktiiveistä. Direktiivin päämääränä oli yhtenäistää jäsenvaltioiden toimia rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnassa FAFT: vuonna 2012 antaman suositusten mukaisiksi. (Direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen 2015.)

Direktiivin toisena suurena uudistuksena on velvollisuudet riskiarvioiden tekemiseen niin jäsenvaltioiden, kuin ilmoitusvelvollisten toimesta. Tällä siis vaaditaan jokaiselta jäsenmaalta tekemään riskiarvio itsestään maana ja omista toimistaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjumisesta. Tätä varten on nimittävää viranomainen, joka valvoo veloitteen noudattamista. Samaa riskiarviota veloitetaan myös ilmoitusvelvollisilta toimijoilta. (Direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen 2015, 7 artikla.) Riskiarvioiden tulee olla toimintaan suhteutettuna riittävän laajat ja niitä tulee päivittää säännöllisin väliajoin (direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen 2015, 8 artikla.). Tietoja tulee säilyttää

huolellisesti ja viranomaisen pyynnöstä tulee niiden olla luovutettavissa nopeasti. Säännösten rikkomisesta tai noudattamatta jättämisestä tulee 58 artiklan mukaisesti rangaista ilmoitusvelvollista. (Direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen 2015, 58 artikla.)

Kansainvälistä yhteistyötä on myös korostettu neljännen direktiivin myötä. Sen myötä eri maiden viranomaisten, huolimatta organisaatiosta, tulee oma-aloitteisesti jakaa tietoja muiden maiden viranomaisten kanssa, jos niiden oletetaan olevan merkityksellisiä rahanpesun selvittämisessä. Tietojen jakamisesta voi kieltäytyä vain poikkeuksellisissa tapauksissa. Euroopan komissiolla on myös valta 9 ja 64 artiklan myötä asettaa delegoituja säännöksiä niitä maita kohtaan, jotka eivät täytä rahanpesun torjumisen määritelmiä, toiselta nimeltään riskimaat. (Direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen 2015, 9 & 64 artikla.)

Neljäs direktiivi tiukentaa myös valvontaa käteisen rahan osalta sekä siihen liittyvää asiakkaan tuntemista. Jatkossa samalta toimijalta yhdessä tai monessa liiketoimessa yhteensä yli 10 000 euron käteisvaroja saadessa tulee noudattaa 11 artiklan mukaisia tuntemisvelvollisuuden säännöksiä. (Direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen 2015, 2 artikla.) Direktiivi velvoittaa myös maita perustamaan rekisterin, jossa säilytetään yhteisöjen ajantasaiset nimet, osoitteet, omistajien sekä tosiasiallisten edunsaajien tiedot. (Direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen 2015, 30 artikla.)

4.2.6 Viides rahanpesudirektiivi

Yhteensä direktiivejä on annettu tähän mennessä viisi, joista viimeisin kesällä 2018. Jäsenmaiden tuli ottaa tämä käyttöön viimeistään tammikuussa 2020. Direktiivin tarkoituksena oli päivittää ja korvata vanhoja direktiivejä varsinkin eri maksutapojen ja niiden palveluntuottajien osalta. Lähivuosina kryptovaluutat ovat nousseet huomattavasti suosiossaan ja myös Euroopan unionissa tähän oli havahduttu. Terrorismin uhka EU:n sisällä oli samalla noussut tapahtuneiden

terrorismi-iskujen seurauksena, joten kaikki mahdolliset tavat terrorismin rahoittamiseen haluttiin estää. Iskujen myötä oli myös havaittu iskujen rahoituksen tulevan kryptovaluuttojen kautta. (Direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivien 2009/138/EY ja 2013/36/EU muuttamisesta 2018.)

Direktiivin myötä virtuaalivaluuttoja tarjoavalle tai liikkeellelaskijalle tulee samat velvollisuudet kuin rahoituslaitoksilla liittyen asiakkaan tuntemiseen sekä dokumentointiin ja seurantaan. Samalla yrityksen tulevat ilmoitusvelvollisiksi epäilyttävästä toiminnasta ja heidän tulee noudattaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevia määräyksiä. (Direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivien 2009/138/EY ja 2013/36/EU muuttamisesta 2018, 1 artikla.)

4.3 Riskimaat

FATF julkaisee niin sanottua "mustaa listaa", joka tarkoittaa maita, joiden kanssa toimiminen vaatii äärimmäistä varovaisuutta. Tämä tarkoittaa, että kyseisissä maissa rahanpesua tapahtuu poikkeuksellisen paljon, eikä sen estämiseksi tehdä kyseisen maan hallinnon puolesta tarpeeksi toimia. Viimeksi helmikuussa 2023 päivitetty lista sisältää kolme maata: Myanmar, Pohjois-Korea sekä Iran. Kesäkuussa 2020 Myanmar sitoutui puuttumaan sen puutteellisiin taktiikoihin rahanpesun estämiseksi. Kyseinen suunnitelma erääntyi syyskuussa 2021. Kesäkuussa 2022 FATF antoi vahvan suosituksen aiemman suunnitelman toteuttamiselle, tai se joutuisi antamaan jäsenmailleen varoituksen Myanmarin kohdistuen ja näin jäsenmaiden tulisi harjoittaa suurta varovaisuutta Myanmarin kanssa. Lokakuussa kyseinen varoitus annettiin ja Myanmar päätyi mustalle listalle. (FATF 2023.)

Pohjois-Korean tilanne on edellistä vakavampi. FATF on antanut määräyksen jäsenvaltioilleen suorittaa vastatoimia Pohjois-Koreaa kohti. Tämä tarkoittaa esimerkiksi kaikkien nykyisten suhteiden katkaisemista mm. maan pankkien

kanssa sekä noudattaa Euroopan unionin talouspakotteita. Näiden toimien pyrkimys on suojella jäsenmaita rahanpesulta, sekä koko kansainvälistä rahoitusjärjestelmää. Pohjois- Korea on joutunut listalle myös rahanpesuun liittyvistä puutteista, mutta ensisijaisesti sen terrorismin rahoittamisesta sekä massatuhoaseiden rahoittamisesta. Ensimmäiset varoitukset Pohjois- Koreasta on annettu helmikuussa 2011 ja viimeisin määräys on ollut muuttumaton helmikuusta 2020. Myös Iran on mustalla listalla vastatoimimääräyksellä. Senkin kohdalla maan toimet eivät yllä FATF:n vaatimalle tasolle terrorismin vastaisen rahoittamisen kohdalla. Terrorismin rahoittamista pidetään myös suurena uhkana kansainväliselle rahoitusjärjestelmälle. (FATF 2023.)

5 Ilmoitusvelvollisen vastuut

5.1 Tilitoimistot

Vuonna 2021 Aluehallintovirasto julkaisi ohjeen ilmoitusvelvollisille rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyen. Tämä on luotu palvelemaan erityisesti tilitoimistoja. Siihen on koostettu lain luomat keskeiset velvoitteet ilmoitusvelvollisille, sekä käytännön ohjeita eri velvoitteiden toteuttamiseen. Ohje korvaa ja samalla täydentää aiemmin elokuussa 2020 julkaistun ohjeen. Ohjeessa mainitaan yhdeksän keskeistä velvoitetta ilmoitusvelvollisille, joista neljä liittyy asiakkaisiin sekä asiakassuhteisiin ja loput viisi ilmoitusvelvollisen yrityksen sisäiseen toimintaan. (Aluehallintavirasto 2021.)

Aluehallintovirasto valvoo velvoitteiden noudattamista ja voi tehdä tarkastuksia ilmoitusvelvollisten toimipaikkoihin. Virastolla on oikeus saada pyytämänsä tiedot, jotka ovat välttämättömiä rahanpesulain nojalla annettujen säännösten tai määräysten mukaisen valvontatehtävän hoitamiseksi. Näiden velvoitteiden noudattamatta jättäminen voi johtaa rikemaksuun, seuraamusmaksuun tai julkiseen varoitukseen Aluehallintaviraston toimesta. (Aluehallintavirasto 2021.)

5.2 Asiakas ja asiakassuhde

Rahanpesulain 3 luvussa säädetään asiakkaan tuntemisesta. Se velvoittaa ilmoitusvelvollista tunnistamaan asiakas ja tämän henkilöllisyys, tunnistaa asiakkaan edustaja ja tämän henkilöllisyys sekä tunnistamaan asiakkaan tosiasialliset edunsaajat ja tarvittaessa näiden henkilöllisyys. (Rahanpesulaki 2017, 3 luku 2 §.) Rahanpesulain 3 luvun 13 § säädetään lisäksi poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden tuntemisesta ja heihin kohdistuvasta tarkennetusta kohtelusta. Tällä pyritään torjumaan kansainvälisesti torjumaan korruptiota sekä lahjontaa, sillä poliittisesti vaikutusvaltaiset ihmiset ovat yksi yleisimmistä lahjontan kohteista. (Rahanpesulaki 2017, 3 luku 13 §.)

Luonnollisen henkilön tunnistamiseen vaaditaan suomalaisen viranomaisen myöntämä kuvallinen asiakirja, kuten passi tai ajokortti. Jos kyseessä on ulkomaalainen henkilö, kelpaa henkilöllisyyden todentamiseen ulkomaalainen passi tai muu matkustusasiakirja. Oikeushenkilön tunnistamiseen voidaan käyttää esimerkiksi kaupparekisteriotetta tai muun vastaavan rekisterin dokumenttia. Ilman lain vaatimia tunnistamistoimia, ei asiakassuhdetta saa aloittaa. (Rahanpesulaki 2017, 3 luku 3 §.)

Asiakkaiden henkilötietojen tuntemisen lisäksi pitää myös tuntea ja seurata asiakkaan toimintaa sekä tunnistaa asiakkaassa piilevät riskitekijät. Tuntemisella ja seurannalla tarkoitetaan sitä, että asiakkaan liiketoiminta tunnetaan ja poikkeumat voidaan tunnistaa. Seuranta tulee suhteuttaa asiakkaan laajuuteen, toiminnan laatuun ja riittävää asiakassuhteen pysyvyyteen ja riskeihin nähden. Riskitekijät tarkoittavat asioita, jotka ovat usein mukana, kun asiakas on osallisena rahanpesussa. Yleisimpiä riskitekijöitä ovat esimerkiksi, kun asiakas kieltäytyy henkilöllisyyden todentamisesta, vaaditut asiakirjat ovat puutteellisia tai asiakkaan yhteystiedot ja johto vaihtuvat usein. (Rahanpesulaki 2017, 3 luku 4 §.)

Asiakkaiden tietoja kerätessä on myös tärkeää muistaa GDPR:n eli tietosuojasetukseen liittyvät seikat ja yhdistää sekä rahanpesulain, että GDPR:n noudattamiset. Asiakassuhteen päättymisen jälkeen rahanpesulain mukaan tilitoimiston tulee säilyttää viisi vuotta, mutta taas tietosuojasetuksen mukaan tiedot tulee poistaa heti viiden vuoden jälkeen, sillä oikeutta tietojen säilyttämiseen ei ole. Myös tietojen keräämisessä tulee ottaa tietosuojasetus huomioon esimerkiksi siinä, mitä tietoja voi sähköpostilla kysyä ja mihin vaaditaan turvallisempi kanava. (Kojola 2019.)

Tärkeimpänä ja viimeisenä veloitteena asiakassuhteisiin on ilmoittaminen kaikista epäilyttävistä liiketoimista Keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskukselle. Ilmoitus tulee tehdä myös tapauksissa, joissa asiakassuhdetta ei ole perustettu epäilyjen vuoksi. (Rahanpesulaki 2017, 4 luku 1 §.)

5.3 Sisäisen toiminnan vaatimukset

Ohjeen viisi muuta keskeistä veloitetta koskevat ilmoitusvelvollisen toimijan omaa toimintaa. Ensimmäisenä veloitteena on tunnistaa ja arvioida omassa liiketoiminnassa piilevät riskit rahanpesuun liittyen ja luoda näistä riskiarvio. Riskiarviolla tarkoitetaan oman liiketoiminnan analysoimista rahanpesun houkuttelevuuden kannalta. Miten houkutteleva kyseinen toimiala ja itse yritys ovat. Arviossa analysoidaan mm. millaisiin asiakassuhteisiin tulisi käyttää tehostettua valvontaa, mitkä liiketoimet vaativat erityistä tarkkailua tai missä asiakassuhteissa riski on niin pieni, että tuntemisessa voidaan käyttää yksinkertaista tuntemista. Riskiarviolla ei ole muotovaatimuksia, mutta geneerinen koko toimialalle yhteiseksi luotu pohja ei saavuta lain kriteereitä, vaan se tulee olla personoitu yrityskohtaisesti. Riskiarvio tulee myös suhteuttaa yrityksen toiminnan laajuuteen. Tätä tulee seurata ja päivittää säännöllisesti. (Aluehallintavirasto 2021.)

Riskiarvion lisäksi tulee myös laatia ohjeistus työntekijöille toimimaan rahanpesulain vaatimien veloitteiden mukaisesti. Ohjeen tulee sisältää toimintatavat kaikkiin aiemmin mainittuihin valvontakohteisiin, kuten asiakkaan tuntemiseen,

jatkuvaan seurantaan sekä ilmoitusvelvollisuuteen. Ilmoitusvelvollisen tulee lisäksi huolehtia, että yrityksen työntekijät saavat koulutuksen rahanpesulain noudattamiseen. Jos ilmoitusvelvollinen on osa konsernia, kyseisten ohjeiden tulee olla linjassa ja noudattaa konsernin sisäisiä menettelytapoja. (Aluehallintavirasto 2021.)

Rahanpesun selvittelykeskukselle ilmoituksia tekeviä työntekijöitä tulee myös suojella ilmoitusvelvollisen toimesta. Suojelemisella tarkoitetaan sitä, että työntekijöille annetaan anonyymi ja riippumaton kanava tehdä ilmoituksia epäilyttäviä liiketoimista. Isoimmissa yrityksissä riippumattomana kanavana voi toimia esimerkiksi nimetty henkilö jolle ilmoitukset tehdään, joka puolestaan tekee ilmoituksen eteenpäin viranomaisille. Pienempiä yrityksiä varten on Aluehallintavirastolla oma kanava, jota kautta ilmoituksen voi tehdä anonyymisti. (Aluehallintavirasto 2021.)

Ilmoitusvelvollisen tulee myös kuulua johonkin elinkeinovalvonnan rekisteriin ja monelle se tarkoittaa rahanpesun valvontarekisteriä. Poikkeuksia ovat esimerkiksi perintäliikkeet ja kuluttajaluotonantajat, jotka kuuluvat jo omaan toimilupa-luetteloonsa. Rekisterin tarkoituksena on tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen valvontaa sujuvoittamalla ohjeiden ja tiedotteiden jakamista ilmoitusvelvollisille. Rekisteröintivelvollisuus koskee kaikki omalla y- tunnuksella toimivia, huolimatta yhtiömuodosta, konserniin kuuluvuudesta tai jos samalla omistajalla on jo toinen yritys rekisterissä. Hakemuksessa tulee ilmoittaa pääasiallisesti harjoittama liiketoimi, jonka perusteella hakija on ilmoitusvelvollinen. Rekisteriin tulee hakea 14 vuorokauden kuluttua siitä, kun ilmoitusvelvollinen tulee lain soveltamisalaan. (Aluehallintavirasto 2021.)

6 Tilitoimistojen mahdollisuudet sääntelyjen toteuttamiselle

Rahanpesulaki luo tilitoimistoille laajat vastuut ja velvollisuudet eri alueilla asiakkassuhteista aina epäilyttävästä liiketoimesta ilmoittamiseen asti (laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 2017, 3 & 4 luku). Suurimpana

ovat asiakkaan tunnistamiseen liittyvät velvollisuudet, joita on helposti mahdollista noudattaa, kunhan on luotu selvät ja yksityiskohtaiset yrityksen sisäiset toimintaohjeet sekä työntekijät on koulutettu lain noudattamiseen.

Toimintaohjeiden laatiminen on työläs vaihe, mutta jatkossa ne helpottavat toimintaa sekä vähentävät virheiden tai väärinkäytösten tapahtumia. Toimintaohjeiden tulee olla rahanpesulain määritelmän mukaisia, ja niiden tulisi sisältää yksityiskohtaisesti ohjeita mm. siitä, mitä tietoja uudelta asiakkaalta pitää saada ja minne tiedot säilötään (laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 2017, 3 luku 3 §). Lain mukaan tietojen tulee myös olla helposti ja viivytyksettä ilman aiheetonta viivytystä annettavissa viranomaisille (laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 2017, 1 luku 2 §). Toimintaohjeiden lisäksi tulee olla anonyymi kanava, jota pitkin työntekijä voi tehdä ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta. Isoimmissa yrityksissä tämä voi olla tietty elin tai toimihenkilö, mutta pieniä yrityksiä varten Aluehallintovirastolla on oma ilmoituskanava, jonka kautta ilmoituksen voi tehdä. (Aluehallintavirasto 2021.)

Sääntelyjen noudattamisessa toisena erittäin tärkeänä asiana tilitoimistoille on omasta toiminnasta tehtävä riskiarvio ja sen ajan tasalla pitäminen. Riskiarviossa tulee arvioida sekä omaa toimintaa ja sen riskitekijöitä, että asiakkaiden toimintaa. Tunnistettujen riskien tulee olla kirjattuina, samoin niiden arvioinnin sekä riskienhallinnan keinojen. Riskiarvion laajuuden tulee olla suhteessa yrityksen kokoon ja toiminnan laajuuteen riittävä. Myös riskiarvio vaatii alussa paljon työtä, kuten toimintaohjeet, mutta jatkossa hyvin tehtyä pohjatyötä on helppo ylläpitää sekä päivittää. Hyvin tehty riskiarvio luo myös raamit epäilyttävästä toiminnasta ja täten alentaa kynnystä ilmoittamiseen.

Toimintaohjeiden sekä riskiarvion laatiminen vaativat yritystoiminnan alussa paljon työtä ja voivat tulla kalliiksi työtuntien muodossa. Vaadittavat asiat ovat kuitenkin lain vaatimia, ja ne hyvin laadittuna ovat helppoja ylläpitää ja monessa mielessä jopa helpottavat arkea tilitoimistossa. Kun on laadittu selkeät toimintaohjeet, työntekijät on koulutettu huolellisesti ja riittävästi, voidaan jatkossa mahdollisilta säädösten laiminlyönneiltä ja sitä myötä sakoilta vältyä. Työ on myös

nopeampaa tehdä motorisesti, kun ei ole soveltamisvaraa ja kaikki tehdään aina saman kaavan mukaan. Toistuva kaava myös auttaa muistamaan jokaisen vaadittavan toimenpiteen. Vaadittavia säädöksiä on siis mahdollista noudattaa kohdullisella osaamisella laista. Se vaatii kuitenkin jonkin verran varsinkin alussa asiaan perehtymistä. Rahanpesu on kuitenkin iso asia, joten asian osaamisesta ei ole mitään haittaa tilitoimistoyrittäjälle, päinvastoin. Vahva osaaminen turvaa niin omaa, kuin asiakkaiden toimintaa.

Erityisesti tilitoimistoiden kannalta rahanpesulaki tuo merkittäviä vastuita. Työn luonteen vuoksi tilitoimistossa on pääsy käsiksi monen yrityksen liiketoimiin ja kirjanpitoon. Tällöin kirjanpitäjän on helppo havaita mahdollisesti epäilyttäviä liiketoimia. Ennen jokaista toimeksiantosuhdetta asiakasyrityksen kanssa on jokaisen yrityksen tiedot kerättävä ja sen omistajat sekä tosiasialliset edunsaajat tunnistettava. Lisäksi jokaisen asiakasyrityksen sekä tilitoimiston omaa toimintaa on seurattava jatkuvasti ja riskiarvioita päivitettävä.

Tarkat ja laajat säännökset muun muassa tuntemiseen ja tunnistamiseen liittyen luovat monia mahdollisuuksia, jossa ilmoitusvelvollinen, tässä tapauksessa tilitoimisto, voi syyllistyä rahanpesulain luomien säännösten laiminlyöntiin. Riippuen laiminlyöntien vakavuudesta, voidaan ilmoitusvelvolliselle määrätä rahanpesulain 8 luvun mukaisesti joko rikesakko, seuraamusmaksu tai julkinen varoitus. Rangaistuksen laatuun vaikuttaa kokonaisuutena menettelyn laatu, laajuus ja kestoaika. Rikemaksu tai julkinen varoitus annetaan silloin, kun kokonaisuutena arvioituna tapaus ei anna aihetta ankarampiin toimenpiteisiin (laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 2017, 8 luku.)

Rikemaksu tai julkinen varoitus tulisi todennäköisesti käyttöön tapauksissa, joissa rahanpesulain luomia velvollisuuksia ei ole noudatettu riittävän tarkasti ja niissä on puutteita. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi puuttuvia henkilötietoja tai riskiarvioita. Kun katsotaan S-Pankin vuonna saamaa julkista varoitusta (Finanssivalvonta 2019) huomataan, että julkinen varoitus on nimenomaan tullut puutteellisista toimista. Tapauksessa S-Pankki oli toteuttanut riskiperusteista toimintatapaa ja kerännyt henkilötietoja, mutta kumpikaan näistä toimista ei ollut

riittävän kattava rahanpesun estämiseksi. Tästä voidaan päätellä rahanpesulain noudattamisen valvonnan olevan hyvin tarkkaa, eikä puutteille ilmoitusvelvollisten toiminnassa anneta tilaa.

Seuraamusmaksu on rangaistuksista kovin ja se annetaan vain törkeää laiminlyöntiä tai huolimattomuutta havaitessa. Törkeään huolimattomuuteen vaaditaan todennäköisesti merkittävästi vakavampaa tapausta kuin edellä mainitussa S-Pankin tapauksessa. Esimerkiksi tunnistautumiseen liittyvien säännösten täydellinen sivuuttaminen tai epäilyttävistä liiketoimista ilmoituksen jättämättä tekeminen voisivat viranomaisten mielestä osoittaa törkeää laiminlyöntiä, jolloin seuraamusmaksu tulisi käytäntöön.

7 Yhteenveto ja pohdinta

7.1 Yhteenveto

Rahanpesu on maailmanlaajuisesti iso ongelma ja merkittävä uhka kansainväliselle rahoitusjärjestelmälle. Sen tarkoituksena on rikollisella toiminnalla hankittujen varojen häivyttäminen ja alkuperän piilottaminen (rikoslaki 1889, 32 luku 6 §). Rahanpesu käsitteenä on hyvin laaja, sisältäen monia eri vaiheita, tekotapoja sekä muotoja. Rikollisjärjestöille varojen saaminen viralliseen rahoitusjärjestelmään on erittäin tärkeää, sillä vasta silloin varoja voidaan hyödyntää kokonaisvaltaisesti.

Rahanpesun muotoja ovat muun muassa rikollisella saadun omaisuuden käyttäminen, vaihtaminen ja viranomaisilta piilottelu (rikoslaki 1889, 32 luku 6 §). Varoilla muiden hyödykkeiden ostaminen tai esimerkiksi toiseksi valuutaksi vaihtaminen luovat välivaiheita varojen alkuperän ja varojen lopullisen muodon välillä. Nämä välivaiheet vaikeuttavat viranomaisten selvitystyötä varojen alkuperästä, joka on rahanpesun perusidea. Tätä prosessia rikollisjärjestöt käyttävät pääasiallisesti huume-, varkaus- ja talousrikoksista saatujen hyötyjen piilottamiseen.

Rahanpesua vastaan on luotu lakeja ja säännöksiä niin maiden sisällä, kuin myös kansainvälisesti. Suomen rahanpesua koskevaa lainsäädäntöä määrittävät Euroopan unionin antamat direktiivit. Näissä direktiiveissä annetaan ohjeet rahanpesun torjuntaan, tavoitteena jäsenvaltioiden rahoitusjärjestelmien puhdistus sekä lahjomattomuus. (Eurooppa-neuvosto 2023.) Kansainvälisesti suuri toimija on myös FATF (Financial Action Task Force), jonka tarkoituksena erityisesti on kehittää kansainvälistä yhteistyötä, sekä EGMLTF (Expert Group on Money Laundering and Terrorist Financing), joka koostuu asiantuntijoista. FATF julkaisee suosituksia rahanpesun kitkemiseksi, kun taas EGMLTF:n tehtävä on antaa asiantuntija-apua Euroopan komissiolle. (Finanssivalvonta 2022.)

Rahanpesuun osallistuu esirikoksen tekijöiden lisäksi paljon muita toimihenkilöitä. Esimerkiksi kirjanpitäjät, pankkiirit, lakimiehet sekä niin kutsutut valeomistajat ovat olennainen osa rahanpesun onnistumisessa. Erityisesti rahoitusalan ammattilaisten avulla rikollisella toiminnalla ansaittuja varoja pyöritetään eri järjestelmien kautta ja saadaan varat näyttämään aidoilta. Lakimiehet puolestaan luovat yritykselle uskottavuutta, ja näin ollen yritys voi varsinkin alkuvaiheessa välttää viranomaisten tarkastuksia. (Grasso & Bellavia 2012, 232–259.)

Rahanpesusta voidaan tuomita sakkoon tai enintään kuudeksi vuodeksi vankeuteen, riippuen teon vakavuudesta ja törkeydestä. Tapauksen törkeyttä arvioidaan kokonaisuutena ottaen huomioon rikoksella ansaitun omaisuuden arvo, teon suunnitelmallisuus ja esimerkiksi mahdollisten rahoitusalan ammattilaisten käyttö rahanpesuprosessissa.

Suomi ei ole koko maailman tasolla katsottuna suosittu tai houkutteleva maa rahanpesijöille, minkä vuoksi rahanpesusta annetaan harvoin tuomioita. Tuomioon johtaneissa tapauksissa yleensä puhutaan rahalla mitattuna pienistä summista. Yleisimmässä tapauksessa rahanpesijä on esirikoksen tekijän sukulainen tai tuttu, jolloin rikokset ovat helppoja selvittää. Rikosten vähäinen määrä johtuu lainsäädännön sekä valvonnan korkeasta ja laadukkaasta tasosta. Vaikeimpia selvitettäviä tapauksia ovat rahanpesurikokset, joissa esirikokset on

tehty ulkomailla. Tällöin esirikoksen selvittäminen on vaikeaa, ja selvittämistä vaikeuttaa myös muiden maiden yhteystyöhaluttomuus tiedonvaihdossa.

Rahanpesulaki luo velvoitteita ilmoitusvelvollisille, joihin lukeutuvat muun muassa tilitoimistot ja virtuaalivaluutoiden tarjoajat. Velvoitteisiin lukeutuu asiakkaan tunnistamiseen ja tuntemiseen, seurantaan, riskiarvioihin ja epäilyttävästä liiketoimesta ilmoittamiseen liittyviä säännöksiä. Säännöksiä liittyy yhteensä yhdeksään eri asiaan, joista neljä liittyy asiakkaisiin sekä asiakassuhteisiin ja loput viisi ilmoitusvelvollisten omaan toimintaan. (Aluehallintavirasto 2021.) Säännösten noudattamatta jättämisestä voi ilmoitusvelvolliselle seurata rikesakko, julkinen varoitus tai seuraamussakko (laki rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä 2017, 8 luku 1–3 §).

Ilmoitusvelvollisten on mahdollista noudattaa rahanpesulain luomia velvollisuuksia kohtuullisella vaivalla. Varsinkin uuden yrityksen perustamisvaiheessa säännökset aiheuttavat eniten työmäärää, sillä yritykselle tulee laatia riskiarvio omasta toiminnasta sekä toimintaohjeet työntekijöille. Myöhemmin arkipäiväisessä toiminnassa vaaditaan vain vähemmän työläitä toimenpiteitä, kuten uuden asiakkaan tunnistamiset sekä olemassa olevien asiakkaiden jatkuva seuranta.

7.2 Pohdinta

Tulevaisuuden kannalta on mielenkiintoista nähdä, miten rahanpesun vastainen lainsäädäntö tulee kehittymään ja mikä on seuraavan Euroopan unionin direktiivin pääasiallinen keskipiste. Teknologian kehitys on todella nopeaa, mikä on huomattu lähivuosina esimerkiksi virtuaalivaluuttojen kohdalla. Näihin onkin otettu jo lainsäädännössä kantaa, mutta lainsäädäntö ei ikinä voi pysyä teknologian kehityksen tahdissa, vaan se tulee muutaman vuoden perässä lainsäädännön päivittämisen ja käyttöönoton hitauden vuoksi. Tämä antaa rahanpesijöille aina porsaanreiän hetkeksi kerrallaan.

Työssä käytetyn lähdeaineiston kohdalla oli äärimmäisen tärkeää käyttää luotettavia ja puolueettomia lähteitä, jotta työn uskottavuus olisi korkealla. Iso osa

lähteistä onkin lainsäädäntöä sekä muiden viranomaisten julkaisemia raportteja tai tiedotteita. Lisäksi lähteinä on käytetty alaan liittyvää ammattikirjallisuutta. Lähteiden luotettavuuden vuoksi työn uskottavuus ja luotettavuus on ollut alusta asti korkealla. Halusin tutkia asioita oikeista lähteistä, jotta työ ja sen lopputulokset olisivat luotettavia. Uskon, että jos samasta tutkimus toistettaisiin, olisi lopputulokset hyvin samanlaiset.

Opinnäytetyö on kirjoitettu syksyllä 2023. Eniten aikaa kului suunnitellessa työn rakennetta ja sen sisältöä. Haastavaa oli myös aiheen rajaaminen riittävän tarkkaan, mutta samalla mielenkiintoiseen itselle. Suurin osa työstä on kirjoitettu muutamassa kuukaudessa, kun työn sisällysluettelo oli valmis. Työn valmistuminen ei täysin toteutunut alkuperäisen suunnitelman mukaisesti pienien vaikeuksien vuoksi.

Ennen kirjoittamisen aloittamista oli tehtävä paljon taustatyötä lakeja ja aihetta yleisesti opiskellessa. Lakitekstien lisäksi luotettavien lähteiden löytäminen ei ollut helppoa, mutta lopulta löysin mielestäni hyvin kattavan ja luotettavan lähdeluettelon, mikä sisältää monipuolisesti lähteitä lakiteksteistä internet- lähteisiin. Lähteiden ajantasaisuus on monen lähteen osalta hyvin ajantasainen. Lakitekstejä päivitetään säännöllisin väliajoin, aina tarvittaessa. Internet- lähteiden osalta moni lähde oli viimeisen vuoden ajalta tai lähde oli vähintään päivitetty edellisen vuoden aikana. Vain kirjallisuuslähteiden kohdalla lähteet olivat vanhempia. Niistä ei kuitenkaan otettu mitään asioita, jotka muuttuisivat vuosien varrella, vaan enimmäkseen teoriaa rahanpesusta.

Opinnäytetyön tekeminen on kehittänyt ammatillista osaamistani huomattavasti ja opittu tieto tulee olemaan iso hyöty tulevaisuudessa työelämässä. Koska aihe ja varsinkin lainsäädäntö on vielä niin uutta ja jatkuvasti kehittyvää, voisi saman tutkimuksen tehdä muutaman vuoden päästä uudelleen. Tällöin voitaisiin tutkia, miten lainsäädäntö on kehittynyt ylipäätään ja varsinkin tilitoimistojen kannalta.

Lähteet

Aluehallintavirasto 2021. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen. Ohje ilmoitusvelvollisille. Aluehallintovirastojen julkaisuja 2021. <https://avi.fi/documents/25266232/60926372/Rahanpesun+ja+terrorismin+rahoittamisen+est%C3%A4minen+-ohje.pdf/4f2798b3-4ad5-26b1-ce6a-b900f7060a5c?t=1623242533332>. Viitattu 22.8.2023.

Asetus rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetyksi tuomitsemista koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta 53/1994. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1994/19940053>. Viitattu 5.12.2023.

Direktiivi 91/308/ETY. Neuvoston direktiivi rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä. <https://eurlex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX:31991L0308>. Viitattu 10.11.2023.

Direktiivi 2001/97/EY. Rahoitusjärjestelmien rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/308/ETY muuttamisesta. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX%3A32001L0097>. Viitattu 10.11.2023.

Direktiivi 2005/60/EY. Rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX%3A32005L0060>. Viitattu 1.11.2023.

Direktiivi (EU) 2015/849. Rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex%3A32015L0849>. Viitattu 10.11.2023.

Direktiivi (EU) 2018/843: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen. Euroopan unionin virallinen lehti 30.5.2018. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L0843&from=EN>. Viitattu 29.6.2023.

Eurooppa-neuvosto 2023. Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuminen. <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/fight-against-terrorism/fight-against-terrorist-financing/#priority>. Viitattu 5.12.2023.

FATF 2023. High-Risk Jurisdictions subject to a Call for Action. FATF 24.2.2023. <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/Call-for-action-February-2023.html>. Viitattu 22.8.2023.

Finanssivalvonta 2019. Finanssivalvonta on määrännyt seuraamusmaksun S-Pankki Oy:lle sekä antanut julkisen varoituksen FIM Varainhoito Oy:lle laiminlyönneistä asiakkaan tuntemisessa. Tiedotteet ja julkaisut 18.12.2019. <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/lehdistotiedotteet/2019/finanssivalvonta-on-maarannyt-seuraamusmaksun-s-pankki-oylle-seka-antanut-julkisen-varoituksen-fim-varainhoito-oylle-laiminlyonneista-asiakkaan-tuntemisessa2/>. Viitattu 27.8.2023.

Finanssivalvonta 2022. Kansainvälinen yhteistyö. Päivitetty 28.3.2022. <https://www.finanssivalvonta.fi/finanssisektorin-toimijalle/vakuutus/rahanpesun-estaminen/kansainvalinen-yhteistyo/>. Viitattu 25.8.2023.

Grasso, Pietro & Bellavia Enrico 2012. Mafian rahat ja miten ne pestään. Atena Kustannus. Jyväskylä.

Hyttinen, Tatu 2021. Rahanpesu ja rikosvastuu. Teoria ja käytäntö. Alma Talent, Helsinki.

Hyttinen, Tuomas 2020. Suomessa tuomitaan rahanpesun pikkutekijöitä – suuret jutut kaatuvat näytön puutteeseen. Yle 26.9.2020. <https://yle.fi/a/3-11560716>. Viitattu 12.9.2023.

Kojola, Jukka 2019. Nyt loppui rahanpesulomakkeiden ja passikopioiden pyörittely. Tilitoimistossa. <https://tilitoimistossa.taloushallintoliitto.fi/tilitoimiston-palvelut/rahanpesulaki-riskiluokitus>. Viitattu 9.9.2023.

Korhonen, Jussi 2023. Pizzamafian lakimiehelle rahanpesutuomio – lähetti paljon puhuvan viestin: ”Käry käy heti”. Ilta-lehti 23.1.2023. <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/ec379d11-9c30-47d2-aa22-08ea8db568f4>. Viitattu 27.9.2023.

Lahti, Raimo & Koponen, Pekka 2007. Talousrikokset. Suomalainen Lakimiesyhdistys, Helsinki.

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 444/2017. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170444>. Viitattu 28.8.2023.

Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta 445/2017. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170445>. Viitattu 5.12.2023.

Tieteen termipankki. 2016. Oikeustiede. https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:oikeustieteellinen_tutkimus/laajempi_kuvaus. Viitattu 28.1.2024.

Pietiläinen, Tuomas 2023. Finanssivalvonta tutkii isoissa sotkuissa ryvettyneen S-pankin johdon pätevyyttä ja toimintaa. Helsingin Sanomat 30.6.2023. <https://www.hs.fi/talous/art-2000009670039.html>. Viitattu 28.9.2023.

Poliisi 2023. Rahanpesu. <https://poliisi.fi/rahanpesu>. Viitattu 22.8.2023.

Rahanpesu.fi. Rahanpesu. <https://rahanpesu.fi/rahanpesu>. Viitattu 18.8.2023.

Rahanpesun selvittelykeskus 2023. Rahanpesun selvittelykeskuksen vuosikertomus 2022. <https://poliisi.fi/documents/25235045/67733116/Rahanpesun-selvittelykeskuksen-vuosikertomus-2022.pdf/d4d07605-68b5-ee84-ffd7-ec09541dc9d7/Rahanpesun-selvittelykeskuksen-vuosikertomus-2022.pdf?t=1679478208148>. Viitattu 21.8.2023.

Rikoslaki 39/1889. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>. Viitattu 20.9.2023.

Savolainen, Jukka 2022. Aluehallintoviraston rahanpesulain valvonta vuonna 2021 paljasti puutteita riskiarvioiden laadinnassa. Edilex 18.7.2022. <https://www.edilex.fi/uutiset/77297?allWords=rahanpesu&offset=21&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=1473378>. Viitattu 11.10.2023.

Valtionvarainministeriö. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen. <https://vm.fi/rahanpesu>. Viitattu 19.8.2023.

